

Staten hjalp dem til at faa Huse dér, men her anvender Staten store Midler til at bygge Huse for. Hvorledes saadanne Arbejder bliver udført, er jeg ikke fuldstændig klar over, da jeg ikke personlig har haft noget med det at gøre, men jeg formoder, at der blot bliver sagt til en Arkitekt: Vi skal have de og de Huse bygget, byg dem for os. De Huse, som er bygget deroppe, er almindelige Huse med Straatag, men de koster 33 000 Kr., og der er kun 1½ Lejlighed i hvert Hus. Jeg kender mange unge Grænsegendamer, som er blevet gift i Løbet af det sidste Aars Tid, og de har selv bygget sig Huse, hvori Lejlighederne er langt bedre end i de Huse, Staten har bygget, og de har bygget dem for 1/3, nemlig for ca. 11 000 Kr. Jeg finder, at dette Forhold maa omtales, det maa være en uheldig Arkitekt, man har faaet til at bygge disse Huse, de burde absolut kunne fremstilles langt billigere.

En anden Bygning — jeg vil hellere kalde det en Kaserne —, som den samme Arkitekt opfører, bliver bygget til Toldfunktionærerne ved Padborg Station. Denne Kaserne kunde for saa vidt godt ligne et Slot, der er en Port ind til den, og den kunde ogsaa godt ligne en Fattiggaard, hvad Funktionærerne derovre har døbt den til; der er ogsaa nogle, der har kaldt den Fredensborg, da der aldrig vil kunne blive Fred dér, fordi saa mange Mennesker skal bo sammen. Det havde været langt fornuftigere, om man havde baaret sig ad som de unge Grænsegendamer, at Staten havde hjulpet dem til at bygge Huse, hvor de kunde have haft deres Haver og selv kunnet raade. — Jeg vil med det samme gøre en lille Bemærkning til den højtærede Trafikminister angaaende Forholdene ved Padborg Station, de er mildest talt meget daarlige. Inde i Kontorerne kan Funktionærerne ikke holde Varmen, selv om de fyrer nok saa meget i Kakkellovne, og de maa altid gaa med Sivsko. I Teltet, hvor Pasvisitationen og Toldeftersynet foregaar, maa de i Regnvejr have Paraply oppe, for at de rejsendes Tøj ikke skal blive vaadt.

Den Tale, den højtærede Landbrugsminister holdt her i Tinget den 8. November, og som har vakt saa stor Opstandelse ikke alene her i Tinget, men ude i Pressen, er efter min Mening skaaret omtrent over den samme Læst som saa mange andre Taler, den højtærede Minister og hans Meningsfæller har holdt om det samme Emne, nemlig Frihandel, i Løbet af de sidste ca. 50 Aar; det har jo staaet paa Programmet i

mangfoldige Aar. Under normale Forhold er jeg ikke uenig med den højtærede Landbrugsminister i det væsentlige, men maa under saa ekstraordinært unormale Forhold som dem, der eksisterer for Tiden, efter min Mening være berettiget til at bringe ekstraordinære Forholdsregler i Anvendelse — ved normale Forhold mener jeg Tiden før Krigen, da man f. Eks. skulde give 89 Ø. for en tysk Mark, og andre Landes Valuta ogsaa stod i Pari; nu kan man for '89 Ø. købe 1 200—1 400 Mark, og mange andre Landes Valuta er endnu mere deprimeret. Det danske Landbrug behøver ikke at nære Frygt for Konkurrence fra disse Lande i en nogenlunde overskuelig Fremtid, de vil have nok med at sulteføde sig selv, derimod ligger der en stor Fare for vor Industri og Haandværk i Konkurrencen fra disse Lande, der paa Grund af deres lave Valuta kan fremstille de forskellige Varer langt billigere end vi. For ca. 100 Aar siden var der her i Landet omkring 1 Million Mennesker, hvoraf de 700 000 var anbragt ved Landbruget og de 300 000 ved andre Erhverv. Nu er Forholdet omtrent det omvendte. Af det nuværende Indbyggerantal paa ca. 3 Millioner lever ca. 1 Million af Landbruget og ca. 2 Millioner af andre Erhverv. Man maa se Sandheden lige i Øjnene og erkende, at Landbruget i Løbet af disse 100 Aar kun har kunnet optage 300 000 af Befolkningstilvæksten, medens Resten, ca. 1 700 000, har maattet søge Beskæftigelse ved andre Erhverv. Og det er kun en lille Del heraf, der har kunnet faa Beskæftigelse som fastlønnede Funktionærer eller Embedsmænd eller ved Handel og Omsætning, en meget stor Del har maattet tage Arbejde i Haandværk og Industri.

Nu maa man erkende, at disse Mennesker har lige saa stor Ret til at leve her som vi, der er blevet ude ved Landbruget; og da vel de allerfleste anser det for moralsk uforvarsligt og økonomisk uoverkommeligt at underholde en stor Del af disse Mennesker ved direkte Understøttelse, maa Lovgivningsmagten saa vidt muligt under disse ekstraordinære abnorme Forhold skaffe Betingelser til Veje for, at de, der vil arbejde, ogsaa kan tjene deres Underhold ved Arbejde. Paa den anden Side maa Arbejdsgivere og Arbejdere ogsaa gøre deres til, at de Varer, der fremstilles her i Landet, kan fremstilles saa billigt som muligt. Uproduktive Udgifter skal man særlig i en vanskelig økonomisk Situation holde sig fra, og Udgifter til Arbejdsløshedsunderstøttelse til arbejdsføre Mænd og Kvinder